

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ
KHOA KỸ THUẬT – CÔNG NGHỆ

NAM CAN THO UNIVERSITY

NGUYỄN CHÍ QUYỀN

**NGHIÊN CỨU CHẾ BIẾN NƯỚC KHỔ QUA
BẠC HÀ CỎ NGỌT**

LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP

Ngành: Công nghệ thực phẩm

Mã số ngành: 7540101

Cần Thơ, tháng 06 năm 2022

TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ
KHOA KỸ THUẬT – CÔNG NGHỆ
∞📖∞

NGUYỄN CHÍ QUYÊN

MSSV: 188764

**NGHIÊN CỨU CHẾ BIẾN NƯỚC KHỔ QUA
BẠC HÀ CỎ NGỌT**

LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP

Ngành: Công nghệ thực phẩm

Mã số ngành: 7540101

CÁN BỘ HƯỚNG DẪN

TH.S NGUYỄN NGỌC QUỲNH NHƯ

Cần Thơ, tháng 06 năm 2022

LỜI CẢM ƠN

Em xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu Trường Đại học Nam Cần Thơ, quý thầy cô đã tận tình chỉ dạy em trong suốt thời gian học tập và sinh hoạt tại trường.

Em xin chân thành cảm ơn các anh chị Kỹ thuật viên của phòng thí nghiệm đã hỗ trợ và tạo điều kiện tốt nhất cho em hoàn thành bài luận văn tốt nghiệp này.

Em xin chân thành cảm ơn các bạn sinh viên đã hỗ trợ để em thu thập được những số liệu để hỗ trợ cho bài luận văn này.

Và cuối cùng, em xin chân thành cảm ơn cô Nguyễn Ngọc Quỳnh Như đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn và giúp đỡ để em hoàn thành bài luận văn đúng thời hạn một cách tốt đẹp nhất.

Do kiến thức còn hạn chế, nên không thể không có thiếu sót trong bài luận văn này, mong quý thầy cô xem và góp ý để bài luận văn của em hoàn chỉnh hơn.

Một lần nữa, em xin chân thành cảm ơn và gửi những lời chúc tốt đẹp nhất đến quý thầy cô, các anh chị và các bạn hỗ trợ em trong suốt thời gian đã qua.

Cần Thơ, ngày 23 tháng 6 năm 2022

Sinh viên thực hiện

Nguyễn Chí Quyền

TRANG CAM KẾT

Tôi xin cam kết luận văn này được hoàn thành dựa trên các kết quả nghiên cứu của tôi và các kết quả nghiên cứu này chưa được dùng cho bất cứ khóa luận cùng cấp nào khác.

Cần Thơ, ngày 23 tháng 6 năm 2022

Người thực hiện

Nguyễn Chí Quyền

LỜI MỞ ĐẦU

Khô qua (mướp đắng) là một loại quả rất có lợi cho sức khỏe, ngoài cung cấp chất dinh dưỡng, vitamin, khoáng chất mà còn có tác dụng phòng, chống các loại bệnh nguy hiểm như: tiểu đường, ung thư, HIV, hỗ trợ giảm cân,... nhờ thành phần hóa học có trong trái khô qua. Ngày nay, với sự phát triển của khoa học kỹ thuật, tính tiện lợi được ưu tiên lên hàng đầu, việc chế biến sản phẩm nước khô qua đóng chai là cần thiết.

Với đề tài: Nghiên cứu chế biến nước khô qua bạc hà cỏ ngọt sẽ tìm ra công thức nước giải khát có hoạt tính sinh học cao, chất lượng tốt cho người tiêu dùng sử dụng để cải thiện sức khỏe cho bản thân và gia đình.

Nội dung bài báo cáo gồm 5 chương:

Chương 1: Giới thiệu

Chương 2: Tổng quan

Chương 3: Nguyên liệu, phương pháp nghiên cứu

Chương 4: Kết quả nghiên cứu

Chương 5: Kết luận và kiến nghị

Thông qua năm chương trên chúng ta có thể hiểu được khái quát về nguyên liệu, tác dụng của các nguyên liệu đối với sản phẩm, biết được các bước kiểm tra cũng như tiến hành làm mẫu thử nghiệm sản phẩm mới.

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	iv
TRANG CAM KẾT	v
LỜI MỞ ĐẦU	vi
DANH MỤC HÌNH ẢNH	x
DANH MỤC BẢNG	xi
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	xiii
CHƯƠNG 1 GIỚI THIỆU.....	14
1.1 Đặt vấn đề	14
1.2 Mục đích nghiên cứu	15
1.3 Địa điểm và thời gian	15
CHƯƠNG 2 LƯỢC KHẢO TÀI LIỆU.....	16
2.1 Tổng quan về ngành nước giải khát Việt Nam.....	16
2.2 Khổ qua (mướp đắng).....	16
2.2.1 Giới thiệu trái khổ qua.....	16
2.2.2 Nguồn gốc xuất xứ	16
2.2.3 Phân loại	17
2.2.5 Thành phần dinh dưỡng.....	17
2.2.6 Thành phần hóa học.....	18
a. Polypeptid – P.....	18
b. Momordicine	19
c. Charantin.....	19
d. Chlorophyll.....	19
2.2.7 Ứng dụng của khổ qua trong sản xuất nước giải khát và nước uống thảo dược	20
2.3 Bạc hà	21
2.3.1 Giới thiệu	21
2.3.2 Nguồn gốc	21
2.3.3 Phân loại	22
2.3.3.1 Nhóm bạc hà Âu (<i>Mentha piperita</i> L.)	22
2.3.3.2 Nhóm bạc hà Á	22
2.3.3.3 Nhóm bạc hà khác	23

2.3.4 Thành phần dinh dưỡng.....	23
2.3.5 Thành phần hóa học.....	24
2.4 Cỏ ngọt	24
2.4.1 Giới thiệu cỏ ngọt.....	24
2.4.2 Nguồn gốc	25
2.4.3 Phân loại	25
2.4.4 Thành phần dinh dưỡng.....	26
2.4.5 Thành phần hóa học.....	27
2.4.6 Giá trị sử dụng	29
CHƯƠNG 3 NGUYÊN LIỆU, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	30
3.1 Nguyên liệu.....	30
3.1.1 Nguyên liệu chính.....	30
3.1.2 Nguyên liệu phụ và phụ gia.....	30
3.1.2.1 Nước	30
3.1.2.2 Acid citric	30
3.1.2.3 Enzyme pectinase.....	30
3.2 Phương pháp nghiên cứu và phương tiện nghiên cứu	31
3.2.1 Phương pháp nghiên cứu	31
3.2.2 Phương tiện nghiên cứu.....	31
3.2.2.1 Dụng cụ	31
3.2.2.2 Thiết bị.....	32
3.2.2.3 Hóa chất	33
3.3 Xử lý số liệu	33
3.4 Quy trình chế biến dự kiến	34
3.4.1 Sơ đồ quy trình chế biến dự kiến.....	34
3.4.2 Thuyết minh quy trình chế biến dự kiến	34
3.4.2.1 Xử lý, làm sạch nguyên liệu.....	34
3.4.2.2 Chần	35
3.4.2.3 Ép.....	36
3.4.2.4 Ủ enzyme	37
3.4.2.5 Lọc	37
3.4.2.6 Phối trộn.....	38

3.4.2.7 Bài khí.....	38
3.4.2.8 Thanh trùng	39
3.5 Bố trí thí nghiệm.....	41
3.5.1 Thí nghiệm 1: Khảo sát ảnh hưởng của thời gian và nhiệt độ chần đến nguyên liệu	41
3.5.2 Thí nghiệm 2: Khảo sát thời gian ủ và tỉ lệ ủ enzyme pectinase.....	43
3.5.3 Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ pha loãng nước vào dịch quả đến chất lượng sản phẩm	44
3.5.4 Thí nghiệm 4: Thiết lập chế độ thanh trùng	45
CHƯƠNG 4 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	47
4.1 Kết quả chỉ tiêu hóa lý của nguyên liệu	47
4.2 Thí nghiệm 1: Khảo sát thời gian và nhiệt độ chần nguyên liệu.....	47
4.3 Thí nghiệm 2: Khảo sát thời gian ủ và tỉ lệ enzyme pectinase.....	48
4.4 Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối chế dịch quả, cỏ ngọt và bạc hà.....	49
4.5 Thí nghiệm 4: Thiết lập chế độ thanh trùng	50
4.6 Kết quả chỉ tiêu hóa lý của sản phẩm	54
CHƯƠNG 5 KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	56
5.1 Kết luận.....	56
5.2 Kiến nghị	57
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	58
PHỤ LỤC	60

DANH MỤC HÌNH ẢNH

Hình 2.1 Công thức cấu tạo Chlorophyll.....	19
Hình 2.2 Nước uống thảo mộc từ khô qua rừng và đông trùng hạ thảo.....	20
Hình 2.3 Sản phẩm bột khô qua	21
Hình 2.4 Trà khô qua túi lọc.....	21
Hình 2.5 Giống bạc hà Âu.....	22
Hình 2.6 Giống bạc hà Á.....	22
Hình 2.7 Công thức cấu tạo Steviol glycoside	28
Hình 3.1 Sơ đồ quy trình chế biến nước khô qua bạc hà cỏ ngọt dự kiến	34
Hình 3.2 Sơ đồ quy trình thí nghiệm khảo sát.....	41
Hình 3.3 Nguyên liệu sau khi chần	42
Hình 4.1 Biểu đồ thể hiện kết quả đánh giá cảm quan về màu sắc và mùi vị của nguyên liệu sau khi chần	47
Hình 4.2 Biểu đồ thể hiện tỉ lệ thu hồi dịch quả theo nồng độ enzyme	48
Hình 4.3 Biểu đồ thể hiện tỉ lệ thu hồi dịch quả theo thời gian ủ enzyme	49
Hình 4.4 Biểu đồ thể hiện kết quả đánh giá cảm quan giữa các mẫu tối ưu nhất	50
Hình 4.5 Biểu đồ thể hiện số lượng vi sinh vật tổng số và E. Coli trong sản phẩm sau 10 ngày	51
Hình 4.1 Sản phẩm nước ép khô qua bạc hà cỏ ngọt	55
Hình 5.1 Sơ đồ quy trình chế biến nước khô qua bạc hà cỏ ngọt.....	57

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1 Bảng thành phần dinh dưỡng trong 100g mướp đắng	17
Bảng 2.2 Bảng thành phần dinh dưỡng trong 100g bạc hà	23
Bảng 2.3 Bảng thành phần dinh dưỡng trong 100g cỏ ngọt.....	26
Bảng 2.4 Cấu trúc các Steviol glycoside chiết xuất từ Cỏ ngọt	28
Bảng 3.1 Bảng dụng cụ nghiên cứu.....	31
Bảng 3.2 Bảng thiết bị	32
Bảng 3.3 Bảng hóa chất.....	33
Bảng 4.1 Kết quả chỉ tiêu hoá – lý của nguyên liệu	47
Bảng 4.2 Kết quả đánh giá cảm quan về màu sắc và mùi vị của nguyên liệu sau khi chần	47
Bảng 4.3 Kết quả tỉ lệ thu hồi theo tỉ lệ enzyme pectinase và thời gian ủ(%)	48
Bảng 4.4 Kết quả sự khác biệt giữa các mẫu	49
Bảng 4.5 Kết quả sự khác biệt giữa các mẫu tối ưu	50
Bảng 4.6 Kết quả phân tích chỉ tiêu vi sinh sau 10 ngày bảo ôn sản phẩm	51
Bảng 4.7 Kết quả cảm quan sản phẩm khi thanh trùng ở thời gian và nhiệt độ khác nhau sau 10 ngày bảo ôn sản phẩm	52
Bảng 4.8 Kết quả chỉ tiêu hoá – lý của sản phẩm	54
Bảng 4.1 Điểm đánh giá cảm quan về màu sắc và mùi vị của nguyên liệu sau khi chần	66
Bảng 4.2 Kết quả phân tích phương sai ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 1: Khảo sát thời gian và nhiệt độ chần nguyên liệu.....	66
Bảng 4.2 Kết quả so sánh mẫu tối ưu - Thí nghiệm 1: Khảo sát thời gian và nhiệt độ chần nguyên liệu.....	66
Bảng 4.3 Kết quả tỉ lệ thu hồi theo tỉ lệ enzyme pectinase và thời gian ủ(%)	67
Bảng 4.4 Kết quả phân tích phương sai ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 2: Khảo sát thời gian ủ và tỉ lệ enzyme pectinase	68
Bảng 4.5 Kết quả so sánh mẫu tối ưu - Thí nghiệm 2: Khảo sát thời gian ủ và tỉ lệ enzyme pectinase	68
Bảng 4.6 Kết quả đánh giá cảm quan các mẫu thử	68
Bảng 4.7 Kết quả phân tích phương sai ở tỉ lệ 8/2 ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn.....	69
Bảng 4.8 Kết quả so sánh mẫu tối ưu ở tỉ lệ 8/2 - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn	69

Bảng 4.9 Kết quả phân tích phương sai ở tỉ lệ 7/3 ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn.....	69
Bảng 4.10 Kết quả so sánh mẫu tối ưu ở tỉ lệ 7/3 - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn	70
Bảng 4.11 Kết quả phân tích phương sai ở tỉ lệ 6/4 ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn.....	70
Bảng 4.12 Kết quả so sánh mẫu tối ưu ở tỉ lệ 6/4 - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn	70
Bảng 4.13 Kết quả phân tích phương sai ở tỉ lệ 5/5 ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn.....	70
Bảng 4.14 Kết quả so sánh mẫu tối ưu ở tỉ lệ 5/5 - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn	70
Bảng 4.15 Kết quả đánh giá cảm quan 4 mẫu được yêu thích nhất	71
Bảng 4.16 Kết quả phân tích phương sai 4 mẫu tối ưu nhất của các tỉ lệ ($\alpha = 5\%$) - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn	71
Bảng 4.17 Kết quả so sánh mẫu tối ưu nhất - Thí nghiệm 3: Khảo sát tỉ lệ phối trộn ..	71

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

- PPAR: Peroxisome Proliferator-Activated Receptor
AMPK: Adenosine-5-protein monophosphate protein kinase
MAP: Modified Atmosphere Packaging
UHT: Ultra High Temperature
TCVN: Tiêu chuẩn Việt Nam
TBNT: Trung bình nghiệm thức
CFU: Colony Forming Unit
TNHH: Trách nhiệm hữu hạn